

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันภัยพิบัติทางธรรมชาติเกิดขึ้นเป็นประจำในหลายภูมิภาค และนับวันยิ่งทวีจำนวนครั้งที่เกิด และเพิ่มความรุนแรงยิ่งขึ้น ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนจำนวนมาก เห็นได้จากสถิติการเกิดภัยพิบัติที่ผ่านมาไม่ว่าจะเป็น การเกิดอุทกภัย วาตภัย ดินโคลนถล่ม ภัยแล้ง เป็นต้น ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรง มีผลกระทบต่อสาธารณสุขอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และการเกิดภัยพิบัติ ย่อมเป็นความสูญเสียที่ส่งผลกระทบต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบในการใช้ทรัพยากร และบุคลากรในการช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยในพื้นที่ ในการฟื้นฟูจะต้องใช้ทรัพยากรมากกว่าจะเข้าสู่ภาวะใกล้เคียงสภาวะเดิม หรือบางครั้งก็ไม่อาจคืนสู่สภาพปกติได้อีก (จณิษฐา พุกกะฉานนท์, 2551)

สถิติการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนทั่วโลกจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งในด้านความถี่ของการเกิดและความรุนแรง มีที่มาจากหลายสาเหตุ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) นับตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา สังคมมนุษย์ซึ่งค่อยๆ เปลี่ยนเป็นสังคมอุตสาหกรรม ได้ผลิตก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เข้าสู่บรรยากาศเป็นจำนวนมากส่งผลกระทบต่อความเปลี่ยนแปลงของความสมดุลในชั้นบรรยากาศ องค์การสหประชาชาติได้ริเริ่มการประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาสภาวะแวดล้อมขึ้นเป็นครั้งแรกในปี 2535 ในการประชุมเอิร์ธซัมมิต เพื่อกำหนดกรอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหาความเปลี่ยนแปลงสภาวะอากาศของโลก และในปี 2540 ประเทศอุตสาหกรรม 37 ประเทศและประชาคมยุโรปในขณะนั้น ได้ร่วมลงนามในพิธีสารเกียวโต ต่อทำอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อจำกัดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก แม้ว่าต่อมาสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้ปล่อยก๊าซเรือนกระจกรายใหญ่ที่สุดของโลก จะไม่ได้ให้สัตยาบันในพิธีสารดังกล่าว แต่การเปลี่ยนแปลงสภาวะอากาศก็ถูกกำหนดให้เป็นประเด็นสาระสำคัญในระดับโลกขององค์การสหประชาชาติ (Global Issue) (องค์การสหประชาชาติ, 2557) การเกิดภัยพิบัติในแต่ละครั้งสร้างความสูญเสียทางเศรษฐกิจ และผลกระทบต่อชีวิตของมนุษย์เป็นจำนวนมากหลาย ยกตัวอย่างเช่นการเกิดมหาอุทกภัยในประเทศไทยเมื่อปี 2554 สร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจเป็นมูลค่าหลายแสนล้านบาท

คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติกรอบการให้ความช่วยเหลือครัวเรือนที่อยู่ในพื้นที่น้ำท่วมขังครัวเรือนละ 5,000 บาท จำนวน 2,289,562 ครัวเรือน วงเงิน 11,447,810,000 บาท (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2557) นอกจากนี้รัฐบาลยังมีความพยายามในการจัดสรรงบประมาณสูงถึง 350,000 ล้านบาท เพื่อวางแผนบริหารจัดการน้ำเพียงเรื่องเดียว

ในด้านโครงสร้างของการจัดการภัยพิบัติของไทย เดิมเป็นหน้าที่รับผิดชอบของกองป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมการปกครอง ซึ่งใช้โครงสร้างของอำเภอและจังหวัดซึ่งเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค ต่อมาเมื่อมีการปฏิรูประบบราชการในปี 2545 จึงมีการจัดตั้งกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขึ้น โดยถ่ายโอนภารกิจมาจากส่วนราชการต่างๆ ดังนี้

กรมการเร่งรัดพัฒนาชนบท

กองป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมการปกครอง

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

กองสงเคราะห์ผู้ประสบภัย กรมประชาสงเคราะห์

กรมการพัฒนาชุมชน (งานบริการด้านช่างพื้นฐาน)

โดยมีโครงสร้างประกอบด้วย สำนักงานเลขานุการกรม, กองการเจ้าหน้าที่, กองคลัง, ศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย, สำนักช่วยเหลือผู้ประสบภัย, สำนักนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, สำนักมาตรการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และสำนักส่งเสริมการป้องกันสาธารณภัย นอกจากนี้ยังมีศูนย์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัยเขตจำนวน 18 เขต

อย่างไรก็ดีแม้ว่าจะมีการจัดตั้งกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและศูนย์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัยเขตขึ้นแล้ว กลไกหลักในการจัดการภัยพิบัติก็ยังคงใช้โครงสร้างการบริหารราชการส่วนภูมิภาคคือจังหวัดและอำเภอในการจัดการภัยพิบัติในระดับพื้นที่ โดยให้อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้อำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และนายอำเภอในฐานะผู้อำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการแก้ไขสถานการณ์ภัยพิบัติ โดยกลไกเบื้องต้นที่สำคัญที่สุดคือ โดยพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 กำหนดอำนาจหน้าที่ของ ผู้อำนวยการท้องถิ่น ไว้ดังนี้

“มาตรา 21” เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นทำหน้าที่เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และแจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอที่รับผิดชอบในพื้นที่นั้นและผู้อำนวยการจังหวัดทราบทันที

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) สั่งข้าราชการฝ่ายพลเรือน พนักงานส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าพนักงาน อาสาสมัคร และบุคคลใด ๆ ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย ให้ปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใดตามความจำเป็นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(2) ใช้อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และยานพาหนะของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่อยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยเท่าที่จำเป็นเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(3) ใช้เครื่องมือสื่อสารของหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนทุกระบบที่อยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยหรือท้องที่ที่เกี่ยวข้องเนื่อง

(4) ขอความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(5) สั่งห้ามเข้าหรือให้ออกจากพื้นที่อาคารหรือสถานที่ที่กำหนด

(6) จัดให้มีการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยโดยทั่วถึงและรวดเร็ว

จะเห็นได้ว่ากฎหมายได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นไว้ในอันดับแรก และยังให้อำนาจในการสั่งการหน่วยงานต่างๆ รวมถึงข้าราชการพลเรือนในเขตอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเอาไว้ด้วย

ในด้านการให้ความช่วยเหลือ กระทรวงมหาดไทยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายประเภทสำรองจ่าย ให้เพียงพอต่อการเผชิญเหตุสาธารณภัยตลอดปี และนำเงินสำรองจ่ายไปดำเนินการช่วยเหลือประชาชนอย่างรวดเร็วเป็นลำดับแรก เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น และจ่ายเพื่อบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นส่วนรวมเท่านั้น โดยให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ค่วนมาก ที่ มท 0313.4/ว 667 ลงวันที่ 12 มีนาคม 2545 หากเงินสำรองจ่ายจ่ายดังกล่าวไม่เพียงพอ สภาท้องถิ่นสามารถอนุมัติให้โอนงบประมาณที่เหลือจ่าย หรือ โอนรายการที่ยังไม่จำเป็น ไปตั้งจ่ายเพิ่มเติม ได้ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2541 ข้อ 26 หรือผู้บริหารท้องถิ่นสามารถยืมเงินสะสมไปใช้กรณีฉุกเฉินที่มีสาธารณภัยตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงินและการตรวจเงิน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 ข้อ 91 และหากไม่เพียงพออีก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจขออนุมัติผู้บริหารท้องถิ่นจ่ายขาดเงินสะสมไปช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน ได้ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงินและการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 หากเงินงบประมาณไม่เพียงพอ ให้ขอรับการสนับสนุนจากคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติอำเภอ/จังหวัด (กชภอ./กชภจ.) ตามลำดับสำหรับงบประมาณในการ

แก้ไขปัญหาไฟป่าและการเผาในที่โล่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้จ่ายจากงบประมาณของตนเอง โดยให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ค่วนมาก ที่ มท 0808.2/ว 2550 ลงวันที่ 21 มิถุนายน 2556

เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถให้ความช่วยเหลือประชาชนได้ กระทรวงการคลังจึงออกระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2556 ให้อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะประธานคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด มีอำนาจในการสั่งใช้เงินอุดหนุนราชการ วงเงิน 20,000,000 ล้านบาท เพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน จะเห็นได้ว่ากลไกหลักของการจัดการภัยพิบัติทั้งในด้านการบริหารสถานการณ์กำหนดให้อำนาจหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นลำดับแรก เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีขีดความสามารถในการให้ความช่วยเหลือได้แล้วจึงเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติระดับอำเภอและจังหวัดตามลำดับ หากพิจารณาสถิติการใช้เงินอุดหนุนราชการเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินจะพบว่าการใช้เงินอุดหนุนราชการตามระเบียบนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี จาก 26,284,253 ล้านบาทในปี 2544 เป็น 472,827,669 ล้านบาทในปี 2545 เพิ่มขึ้นกว่า 17 เท่าตัวในปีแรก จากนั้นก็เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็น 8,437,411,234.97 ล้านบาท ในปี 2553 ก่อนเกิดมหาอุทกภัยในปี 2554 (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2553)

ในระหว่างวันที่ 1 - 2 สิงหาคม 2554 เกิดฝนตกในพื้นที่อำเภอแม่สะเรียงอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งวันที่ 2 สิงหาคม อำเภอแม่สะเรียงได้รับรายงานว่ามีดินโคลนถล่ม ในตำบลแม่กงและตำบลแม่ข่ม จนกระทั่งรุ่งเช้าจึงได้รับรายงานจากผู้ใหญ่บ้านห้วยโผว่ามีดินโคลนไหลเข้ามาในหมู่บ้าน ดินเชิงเขาบริเวณที่อยู่ติดกับหมู่บ้านเกิดรอยแยกขนาดใหญ่หลายแนว เกรงว่าภูเขาจะถล่มทับหมู่บ้าน จึงสั่งการให้อพยพชาวบ้านทั้งหมดมายังพื้นที่ปลอดภัยบริเวณโรงเรียนบ้านห้วยโผพร้อมขอสนับสนุนกำลังพลจากหน่วยงานข้างเคียงนำกำลังพลพร้อมเครื่องจักรกลเข้าช่วยอพยพประชาชน และนำดินโคลนที่ถล่มออกจากบริเวณหมู่บ้าน พร้อมทั้งจัดส่งเครื่องอุปโภคบริโภคพร้อมน้ำดื่มเข้าช่วยเหลือประชาชน วันที่ 6 สิงหาคม 2554 เหตุการณ์จึงยุติ อพยพประชาชนกลับบ้านเรือน สรุปความเสียหาย มีบ้านเรือนได้รับความเสียหายจำนวน 8 หลัง พื้นที่ทำกินเสียหาย 43 ไร่ 98.5 ไร่ การให้ความช่วยเหลือ เหล่ากาชาดจังหวัดแม่ฮ่องสอน, กิ่งกาชาดอำเภอแม่สะเรียง, กองร้อย ดชด.ที่ 337, เทศบาลตำบลแม่ข่ม, สถานีโทรทัศน์ ช่อง 3 สนับสนุนเครื่องอุปโภคบริโภคและน้ำดื่ม หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 36 , กรมทหารพรานที่ 36 นำเครื่องจักรกลเข้าเปิดเส้นทาง นำดินโคลนที่ถล่มออกจากบ้านเรือนประชาชน จนกระทั่งมีการจัดประชุมร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชาวบ้านและส่วนราชการในวันที่ 15 สิงหาคม 2554 สรุปสาระสำคัญ

ได้ว่า ราษฎรบ้านห้วยโศงต้องการที่จะย้ายหมู่บ้านไปอยู่ในพื้นที่ปลอดภัย โดยขอความช่วยเหลือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งขอความเห็นจากสำนักธรณีวิทยา เขต 1 ลำปาง กรมทรัพยากรธรณี วันที่ 20 สิงหาคม 2554 เจ้าหน้าที่ทรัพยากรธรณีเข้าทำการสำรวจ ตรวจพบรอยแตกบนผิวดิน บริเวณเชิงเขาด้านตะวันตกของหมู่บ้าน พบแนวรอยแตกจำนวน 3 แนวใหญ่ โดยแนวใหญ่ที่สุดมีความยาวประมาณ 300 เมตร ขนานไปตามเชิงเขาด้านตะวันตกของหมู่บ้าน ห่างจากตัวหมู่บ้านไปประมาณ 250 -300 เมตร พบแนวแยกสาขาหลายแนวมีทิศทางของแนวแยกพุ่งตรงเข้าสู่หมู่บ้าน เกิดดินถล่มขนาดเล็กตามเส้นทางเข้าสู่หมู่บ้านหลายจุด บางจุดอยู่ใกล้หมู่บ้านมาก โดยภาพรวมแล้วที่ตั้งของหมู่บ้านห้วยโศงเป็นพื้นที่ที่จะเกิดดินถล่มสูงมาก เนื่องจากตั้งอยู่บนเชิงเขาที่มีชั้นดินหนาปกคลุมอยู่เมื่อมีฝนตกหนักในพื้นที่ จนชั้นดินอุ้มน้ำไว้ไม่อยู่ดินก็จะเกิดการสไลด์ตัวเข้ามาที่หมู่บ้าน ได้วันที่ 10 พฤศจิกายน 2554 เทศบาลตำบลแม่ยวมทำคำขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่ยวมฝั่งขวา เนื้อที่ 105 ไร่ เพื่อย้ายที่ตั้งหมู่บ้าน วันที่ 15 พฤศจิกายน 2554 สภาเทศบาลตำบลแม่ยวมให้ความเห็นชอบในการขอเข้าใช้พื้นที่ วันที่ 5 มกราคม 2555 ที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการอำเภอแม่สะเรียง ให้ความเห็นชอบให้ขอใช้พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อย้ายหมู่บ้านห้วยโศง วันที่ 19 มกราคม 2554 อำเภอแม่สะเรียงส่งคำร้องและความเห็นประกอบการพิจารณาให้จังหวัดแม่ฮ่องสอนดำเนินการต่อไป

จากเหตุการณ์ภัยพิบัติ ที่เกิดขึ้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่อยู่ใกล้ชิดและสามารถเข้าถึงปัญหาของประชาชนได้ดีที่สุด จะต้องมีการบริหารจัดการในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ภายใต้กฎหมายที่ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน โดยมีผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะผู้อำนวยการท้องถิ่น ปฏิบัติงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการท้องถิ่นตามที่ได้รับมอบหมาย ประกอบกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน (ทวิดา กมลเวชช, 2554) แต่อย่างไรก็ดี จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นยังมีประเด็นปัญหาที่น่าสนใจในการศึกษาอยู่หลายประเด็น ยกตัวอย่างเช่น การที่กฎหมายไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดเอกภาพในการทำงานปฏิบัติงาน ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนา เช่น การนำนโยบายและแผน ไปปฏิบัติ และภัยพิบัติที่เกิดขึ้น แต่ครั้งไม่สามารถบอกล่วงหน้าได้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใดมีความรุนแรงในระดับใด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะถูกมองในเรื่องของการดำเนินการด้านโครงสร้างพื้นฐานมากกว่า จึงทำให้ขาดศักยภาพในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยยังด้อย

ประสิทธิภาพ แม้ว่าจะมีหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติก็ตาม และในช่วงตลอดระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลัก แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ในการให้ความช่วยเหลือในการจัดการภัยพิบัติดังกล่าวมากนัก

จากปัญหาดังกล่าว จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่ผู้วิจัย ต้องการที่จะศึกษา เทศบาลตำบลแม่ขามว่ามีบทบาท กระบวนการอย่างไร ในการจัดการภัยพิบัติดังกล่าว รวมถึงปัญหาและอุปสรรค แนวทางแก้ไข เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาปรับปรุง เพื่อให้เกิดศักยภาพในการจัดการภัยพิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อไป

1.2 คำถามในการวิจัย

1. เทศบาลตำบลแม่ขามมีบทบาทอย่างไรต่อการจัดการภัยพิบัติในการเคลื่อนย้ายหมู่บ้านห้วยไผ่ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการภัยพิบัติที่มีผลต่อการเคลื่อนย้ายหมู่บ้านห้วยไผ่ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีอะไรบ้าง

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาและอธิบายถึงบทบาทของเทศบาลตำบลแม่ขามต่อการจัดการภัยพิบัติในการเคลื่อนย้ายหมู่บ้านห้วยไผ่ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรค ในการจัดการภัยพิบัติในการเคลื่อนย้ายหมู่บ้านห้วยไผ่ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการภัยพิบัติในการเคลื่อนย้ายหมู่บ้านห้วยไผ่ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทและศักยภาพของเทศบาลตำบลแม่ขามในการจัดการภัยพิบัติ เฉพาะกรณีการเคลื่อนย้ายบ้านเรือนราษฎรออกจากพื้นที่เสี่ยงภัยดินโคลนถล่ม บ้านห้วยไผ่ หมู่ที่ 6 ตำบลแม่ขาม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาถึงบทบาทของเทศบาลตำบลในการจัดการภัยพิบัติร่วมกับชุมชน และส่วนราชการทั้งในระดับจังหวัดและในระดับอำเภอ รวมถึงองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่

3. ขอบเขตด้านประชากร ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยแบ่งประชากรในการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารและสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยนายกเทศมนตรีตำบลแม่ขวม รองนายกเทศมนตรีฯ เลขานุการนายกฯ ประธานสภาเทศบาล และสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 6 คน รวม 10 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้นำชุมชนประกอบด้วย กำนันตำบลแม่ขวม ผู้ใหญ่บ้านห้วยโผ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำจิตวิญญาณของหมู่บ้าน(หมอผี) รวม 4 คน

กลุ่มที่ 3 ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน และ นายอำเภอแม่สะเรียง ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายความมั่นคง อำเภอแม่สะเรียง รวม 4 คน

กลุ่มที่ 4 องค์กรพัฒนาเอกชนและสื่อมวลชน ประกอบด้วยนักพัฒนาเอกชน จากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน),เครือข่ายจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำสาละวิน และสื่อมวลชนในพื้นที่ จำนวน 2 คน รวม 4 คน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

1. ได้ทราบถึงบทบาทของเทศบาลตำบลแม่ขวมในการจัดการภัยพิบัติในการเคลื่อนย้ายหมู่บ้านห้วยโผ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. ได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรค ในการจัดการภัยพิบัติในการเคลื่อนย้ายหมู่บ้านห้วยโผ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. ได้ทราบถึงแนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะในการจัดการภัยพิบัติในการเคลื่อนย้ายหมู่บ้านห้วยโผ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.6 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง เทศบาลตำบลแม่ขวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การจัดการภัยพิบัติ หมายถึง การดำเนินการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่เสี่ยงภัยดินโคลนถล่ม บ้านห้วยโผ หมู่ที่ 6 ตำบลแม่ขวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

พื้นที่เสี่ยงภัยดินโคลนถล่ม หมายถึง พื้นที่และบริเวณที่อาจจะเริ่มเกิดการเลื่อนไหลของตะกอนมวลดินและหินที่อยู่บนภูเขาสูงที่ต่ำในลำห้วยและทางน้ำขณะเมื่อมีฝนตกหนักอย่างต่อเนื่อง

หมู่บ้านเสี่ยงภัยดินโคลนถล่ม หมายถึง หมู่บ้านหรือชุมชนที่ตั้งอยู่ใกล้เชิงลำห้วยตามลาดเชิงเขา และที่ลุ่มที่อยู่ติดหรือใกล้เขาสูง อาจจะได้ผลกระทบจากการเลื่อนไหลของตะกอนมวลดินและหินปริมาณมากที่มาพร้อมกับน้ำตามลำห้วยจากที่สูงชันลงมาสู่หมู่บ้านหรือชุมชนที่ตั้งอยู่

สาธารณสุข หมายถึง อักคีภัย วัตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ หมายความรวมถึง ภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved